

Zmiana profilu konsumpcji napojów alkoholowych w Polsce w trakcie i po pandemii.

Autorzy: Daniel Pankowski, Kinga Wytrychiewicz-
Pankowska, Andrzej Fał

1

ALKOHOL A PANDEMIA

- Związek pomiędzy spożywaniem alkoholu oraz pogorszeniem zdrowia psychicznego (nasilenie objawów lękowych i depresyjnych) w trakcie pandemii
- Problemy alkoholowe nasilały się podczas lockdownu
- Gorszy stan zdrowia fizycznego wiązał się z większym spożyciem alkoholu
- Istotnym czynnikiem związanym ze spożyciem alkoholu była samotność
- Podczas pandemii mężczyźni znacznie częściej sięgali po alkohol niż kobiety

Źródło: Roberts, A., Rogers, J., Mason, R., Siritwardena, A. N., Hogue, T., Whitley, G. A., & Law, G. R. (2021). Alcohol and other substance use during the COVID-19 pandemic: A systematic review. *Drug and alcohol dependence*, 229, 109150.

2

OPIS METODY

- Ankieta została przeprowadzona na reprezentatywnej próbie obywateli polskich przez firmę **SW Research** wg przygotowanego przez zespół protokołu badawczego.
- Data badania: **12.08.2022 – 19.08.2022**
- Osoby badane udzielały odpowiedzi na 5-stopniowej skali Likerta od "nigdy" do "bardzo często".
- Odpowiedzi niezależnie odnosiły się do trzech okresów: przed pandemią, w trakcie lockdownu oraz obecnie.

3

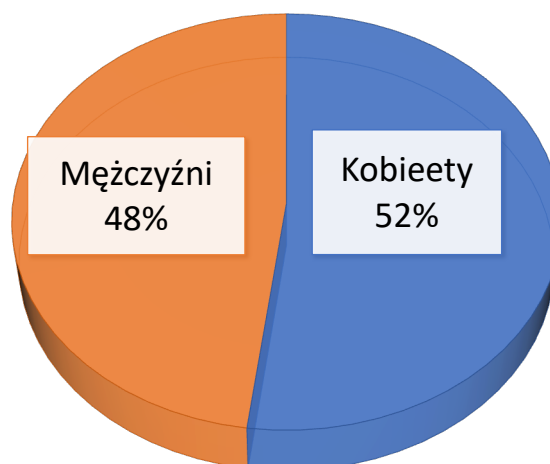
Zmienne ujęte w raporcie

	Powody spożywania alkoholu	Częstość spożywania określonych rodzajów alkoholi	Miejsce spożywania określonych rodzajów alkoholi
płeć			
wiek (w latach)			
dochód	Dla towarzystwa, zrelaksowania się lub poprawy nastroju, zwiększenia śmiałości/pewności siebie, aby łatwiej zasnąć/lepiej spać, z powodu problemów, dla walorów smakowych, z nudów.	piwo/cydr; wino/szampan; wódka oraz whisky/koniak.	bar/pub, imprezy u znajomych, imprezy firmowe, imprezy prywatne, z partnerem/ką/ innymi członkami rodziny (np. do obiadu/kolacji), samemu, np. oglądając TV, w klubie/ dyskotecce, w plenerze.

4

STRUKTURA GRUPY – płeć, wiek, wykształcenie

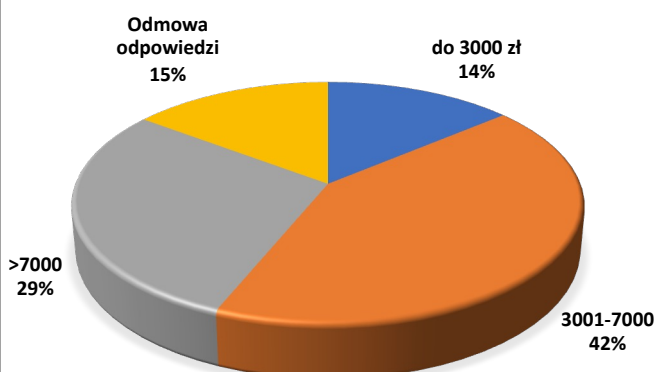
- W badaniu wzięło udział łącznie 1040 osób:
  - w tym 542 kobiety
  - 498 mężczyzn.
- Średni wiek osób badanych:
  - 46,1 roku (SD=15,83)
  - Rozpiętość 21-78
- Niemal połowa osób miała wykształcenie średnie (N=470), a więcej niż 1/3 - wyższe (N=414).

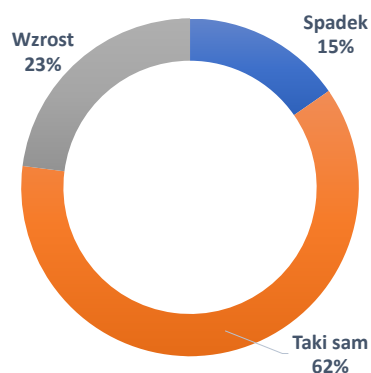
5

STRUKTURA GRUPY - dochody

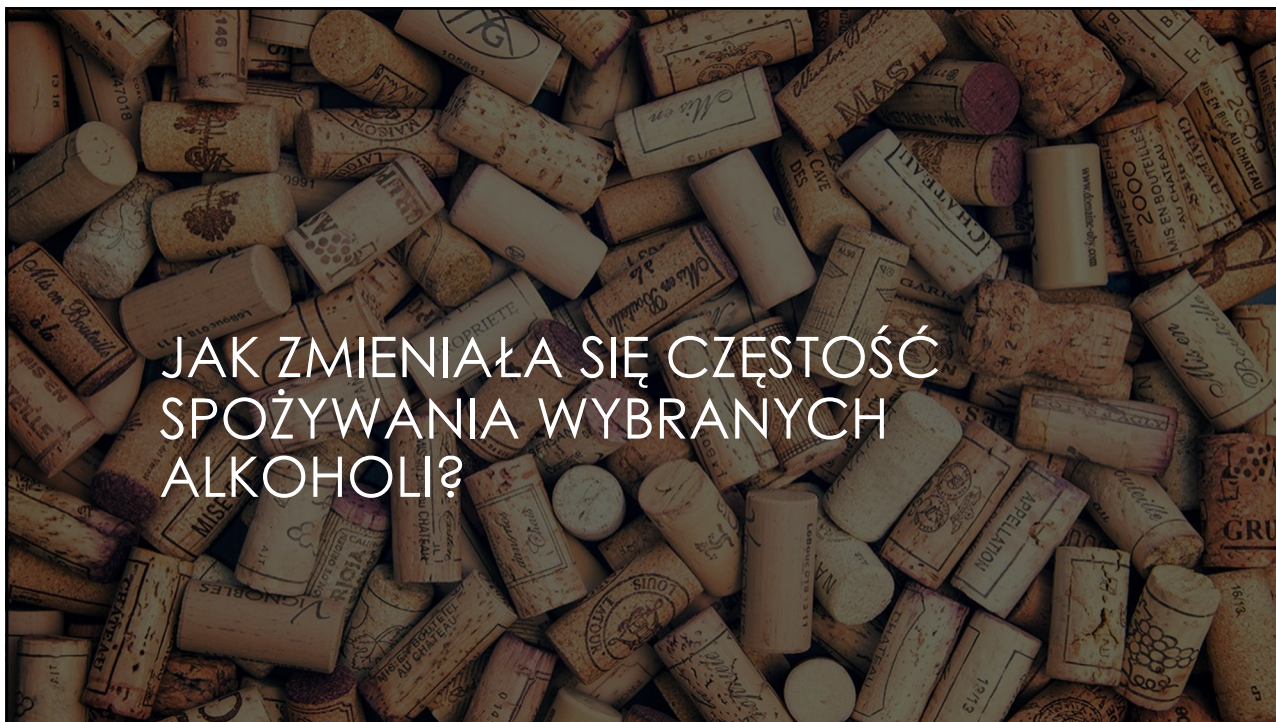
Obecny dochód netto na osobę w gospodarstwie domowym

Zmiany w zakresie dochodów po vs przed pandemią

6

JAK ZMIENIAŁA SIĘ CZĘSTOŚĆ SPOŻYWANIA WYBRANYCH ALKOHOLI?

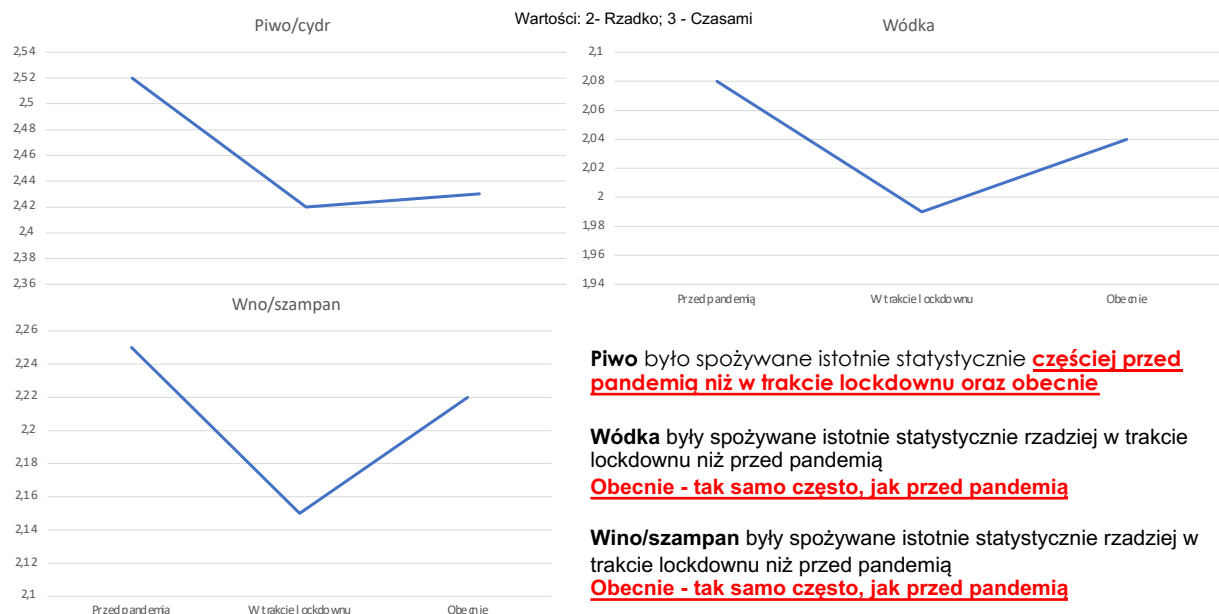
7

ZMIANA CZĘSTOŚCI SPOŻYWANIA WYBRANYCH ALKOHOLI

- Częstośći spożywania określonych rodzajów alkoholu porównano pomiędzy trzema okresami (przed pandemią, w trakcie lockdownu oraz obecnie).
- Wykorzystano test H Kruskala-Wallisa. Porównania pomiędzy kolejnymi okresami wykonano przy pomocy testu U Manna-Whitneya.

8

CZĘSTOŚĆ SPOŻYWANIA WYBRANYCH ALKOHOLI

9

10

- Sprawdzono, czy zaszła istotna statystycznie zmiana preferowanych miejsc spożywania alkoholu.
- Ponownie wykorzystano test H Kruskala-Wallisa w celu określenia poziomu istotności efektu głównego, zaś porównania pomiędzy kolejnymi okresami wykonano przy pomocy testu U Manna-Whitneya.

11

Częstość spożywania alkoholu		
Częstość spożywania alkoholu	w barach	Nadal jest istotnie mniejsza niż przed pandemią
	ze znajomymi	
	na imprezach	
	na imprezach prywatnych	
	w klubach/dyskotekach	Spadła w lockdownie
	z partnerem/ką lub członkami rodziny	wróciła do poziomu porównywalnego z tym przed pandemią
	w plenerze	
	samemu	Nie zmieniła się

12

WIEK A SPOŻYCIE ALKOHOLU

13

WIEK A SPOŻYCIE ALKOHOLU

- W celu oceny związku pomiędzy wiekiem oraz częstością spożycia alkoholu zastosowano współczynnik korelacji rho Spearmana
- Oceniano korelację pomiędzy wiekiem oraz deklarowaną częstością spożywania alkoholu przed pandemią oraz obecnie
- Oceniono także zależność pomiędzy wiekiem oraz częstością spożywania alkoholu w uwzględnionych w badaniu miejscach

14

Istnieje słaba, ale znamienne zależności pomiędzy wiekiem oraz częstotliwością spożywania określonych rodzajów alkoholu w całym okresie:

im wyższy był wiek, tym rzadsze było spożycie wszystkich analizowanych

rodzajów alkoholu

Przed pandemią				
	Piwo/cydr	Wino/ szampan	Wódka	Whisky/ koniak
Wiek	-0,12***	-0,07*	-0,16***	-0,10***
Obecnie				
	Piwo/cydr	Wino/ szampan	Wódka	Whisky/ koniak
Wiek	-0,14***	-0,10***	-0,17***	-0,08**

*-p<0.05; **-p<0.01; ***-p<0.001

15

- Zarówno w okresie przed pandemią, jak i obecnie **wiek był związany ujemnie z częstotliwością spożywania alkoholu w wybranych miejscach** (żadna z różnic nie była jednak istotna statystycznie). Osoby starsze rzadziej spożywały alkohol w barach/pubach, na imprezach u znajomych, imprezach firmowych, imprezach prywatnych, samemu i przede wszystkim w klubach/dyskotekach oraz w plenerze.

Bar/pub	Imprezy u znajomych	Imprezy firmowe	Imprezy prywatne	Z partnerem/ka/ innymi członkami rodziny	Samemu	W klubie/ dyskotece	W plenerze
Przed pandemią							
-0,183***	-0,109***	-0,123***	-0,072*	-0,046	-0,160***	-0,311***	-0,283***
Obecnie							
-0,191***	-0,154***	-0,157***	-0,101***	-0,088**	-0,194***	-0,316***	-0,304***

*-p<0.05; **-p<0.01; ***-p<0.001

16

17

Przed okresem pandemii oraz obecnie kobiety rzadziej niż mężczyźni piły piwo/cydr, wódkę oraz koniak

Kobiety również rzadziej spożywały alkohol w barach/pubach, na imprezach firmowych, samemu, w klubach/dyskotekach, czy w plenerze. Obecnie, poza wymienionymi wcześniej, kobiety również piją rzadziej z partnerem/ką/ innymi członkami rodziny (np. do obiadu/kolacji) niż mężczyźni

18

PŁEĆ A ZMIANY W SPOŻYCIU ALKOHOLU: ANALIZA OSÓB PIJĄCYCH CZĘSTO I BARDZO CZĘSTO OKREŚLONE RODZAJE ALKOHOLU

- Dokładniejszej analizie poddano zmiany, jakie zaszły w zakresie preferencji spożycia wybranych rodzajów alkoholu w grupie kobiet oraz mężczyzn.
- Sprawdzono, jaki odsetek grupy kobiet i mężczyzn deklarujących, że „**często**” lub „**bardzo często**” spożywali wybrane rodzaje alkoholu w trzech punktach czasowych: przed pandemią, w czasie lockdownu oraz obecnie.
- W dalszej kolejności sporządzono profile dla każdego rodzaju alkoholu oddzielnie

19

OSOBY SPOŻYWAJĄCE ALKOHOL CZĘSTO I BARDZO CZĘSTO

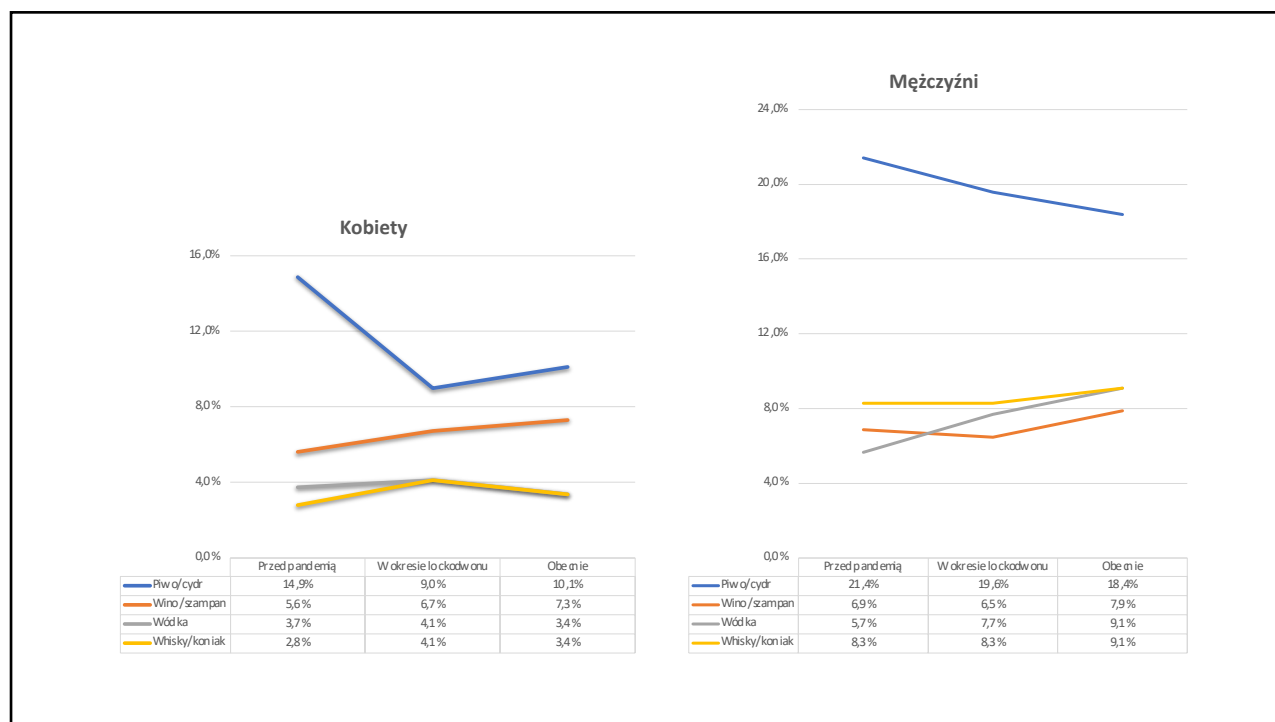
- Określono liczbę i odsetek osób często spożywa dany alkohol
- Uwzględniono okres przed pandemią oraz obecnie

Alkohol	Przed pandemią		Obecnie	
	Liczba osób	% całej grupy	Liczba osób	% całej grupy
Piwo/cydr	153	14,9	145	14,1
Wino/szampan	64	6,2	78	7,6
Wódka	48	4,7	55	5,3
Whisky/koniak	56	5,4	63	6,1

20

- W przypadku **piwa o 1% spadek obecnie** (vs przed pandemią) deklarujących „częste” lub „bardzo częste” spożycie.
- W przypadku wszystkich pozostałych rodzajów alkoholu osoby badane częściej zaznaczały „częste” i „bardzo częste” spożycie danego wyrobu alkoholowego.
- **Wzrost** „częstego” i „bardzo częstego” w podgrupach produktowych:
  - **0,6% (wódka)**
  - **1,4 (wino/szampan) osób badanych**

21

22

PŁEĆ A ZMIANY W SPOŻYCIU ALKOHOLU: ANALIZA OSÓB PIJĄCYCH CZĘSTO I BARDZO CZĘSTO OKREŚLONE RODZAJE ALKOHOLU

Mężczyźni

- U mężczyzn - **ciągły delikatny spadek** liczby odpowiedzi „często” i „bardzo często” w przypadku spożycia alkoholi niskoprocentowych (**piwo/cydr**).
- W trakcie lockdownu - **mniej mężczyzn pijących** „często” i „bardzo często” **wino/szampa** niż przed pandemią, po czym odsetek ten wzrósł do poziomu wyższego niż przed pandemią.
- **Jedynie w przypadku wódki** - **ciągły wzrost** liczby mężczyzn pijących **często lub bardzo często** ten alkohol.
- W przypadku alkoholi drogich (whisky/koniak), odsetek mężczyzn deklarujących częste lub bardzo częste spożycie nie zmienił się w trakcie pandemii i obecnie wzrósł.

23

Kobiety

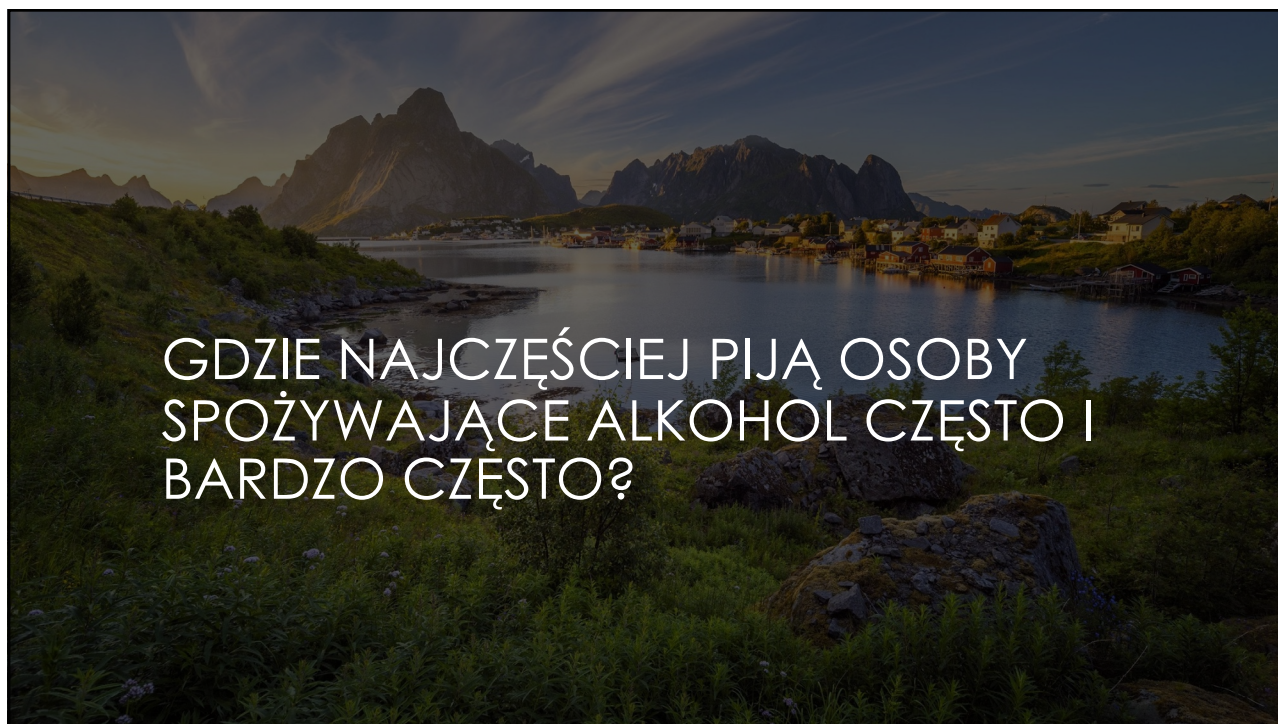
- U kobiet występuje **największy spadek** liczby odpowiedzi „często” i „bardzo często” w przypadku **spożycia napojów o niskiej zawartości alkoholu** (piwo/cydr), po czym delikatny wzrost do poziomu o wiele niższego niż przed pandemią.
- W przypadku pozostałych rodzajów alkoholu - **nieznaczny wzrost** w okresie lockdownu.
- Łagodny **trend rosnący** w przypadku **win i szampanów**, częstość **spożycia wódki** spadła do poziomu **niższego niż przed pandemią**.
- **Spożycie alkoholów drogich** (whisky/koniak) **nieznacznie spadło**, ale jest na poziomie wyższym niż przed pandemią

24

PŁEĆ A ZMIANY W SPOŻYCIU ALKOHOLU: PREFEROWANE MIEJSCA SPOŻYCIA ALKOHOLU

- **Mężczyźni istotnie statystycznie rzadziej** piją obecnie **w barach/pubach, ze znajomymi i na imprezach firmowych** niż przed pandemią
- **Kobiety istotnie statystycznie rzadziej** piją obecnie **ze znajomymi, na imprezach prywatnych oraz w klubach/dyskotekach**

25

26

	Bar/pub	Imprezy u znajomych	Imprezy firmowe	Imprezy prywatne	Z partnerem/ ką lub członkami rodziny	Samemu	Kluby/ dyskoteki	Plener
Przed pandemią: piwo/cydr	24 (15,7%)	47 (30,7%)	9 (5,9%)	33 (21,6%)	35 (22,9%)	35 (22,9%)	22 (14,4%)	35 (22,9%)
Obecnie: piwo/cydr	15 (10,3%)	31 (21,4%)	12 (8,3%)	33 (22,8%)	41 (28,3%)	40 (27,6%)	19 (13,1%)	25 (17,2%)
Przed pandemią: wino/szampan	15 (23,4%)	23 (35,9%)	11 (17,2%)	19 (29,7%)	14 (21,9%)	18 (28,1%)	16 (25%)	19 (29,7%)
Obecnie: wino/ szampan	16 (20,5%)	30 (38,5%)	16 (20,5%)	25 (32,1%)	26 (33,3%)	24 (30,8%)	22 (28,2%)	23 (29,5%)
Przed pandemią: wódka	15 (31,3%)	27 (56,3%)	9 (18,8%)	24 (50%)	15 (31,3%)	16 (33,3%)	20 (41,7%)	22 (45,8%)
Obecnie: wódka	18 (32,7%)	25 (45,5%)	13 (23,6%)	27 (49,1%)	25 (45,5%)	28 (50,9%)	24 (43,6%)	27 (49,1%)
Przed pandemią: whisky/koniak	20 (35,7%)	22 (39,3%)	12 (21,4%)	15 (26,8%)	14 (25%)	14 (25%)	14 (25%)	18 (32,1%)
Obecnie: whisky/ koniak	18 (28,6%)	17 (27%)	15 (23,8%)	21 (33,3%)	26 (41,3%)	23 (36,5%)	21 (33,3%)	22 (34,9%)

27

GDZIE OSOBY SPOŻYWAJĄCE ALKOHOL CZĘSTO I BARDZO CZĘSTO SPOŻYWAJĄ ALKOHOL?

- Odsetek osób „często” i „bardzo często” pijących **piwo/cydr** spadł w przypadku barów/pubów, imprez u znajomych, klubów i dyskotek oraz pleneru.
- Nieznaczny wzrost - w przypadku imprez firmowych, z partnerem/ką lub rodziną oraz picia samemu.
- **Wino/szampan** – wzrost w przypadku wszystkich analizowanych miejsc
- Mocne alkohole (**wódka oraz whisky/koniak**) spożywane są nieznacznie rzadziej na imprezach u znajomych (oraz w barach/pubach: whisky/koniak) – w pozostałych miejscach – wzrost.

28

29

- Istnieje dodatnia korelacja pomiędzy wysokością dochodu a spożywaniem każdego rodzaju alkoholu - im więcej zarabiamy, tym więcej alkoholu spożywamy
- Zmiana w dochodzie pomiędzy okresem przed pandemią i obecnie była dodatnio związana ze zmianą w zakresie spożycia whisky ($\rho=0,07$; $p<0.05$) oraz ujemnie ze spożyciem wódki ($\rho=-0,08$; $p<0.05$): oznaczały, że **im więcej zarabialiśmy, tym częściej spożywaliśmy whisky i rzadziej wódkę**
- Dotyczy to zarówno okresu przed pandemią, jak i czasu obecnego

30

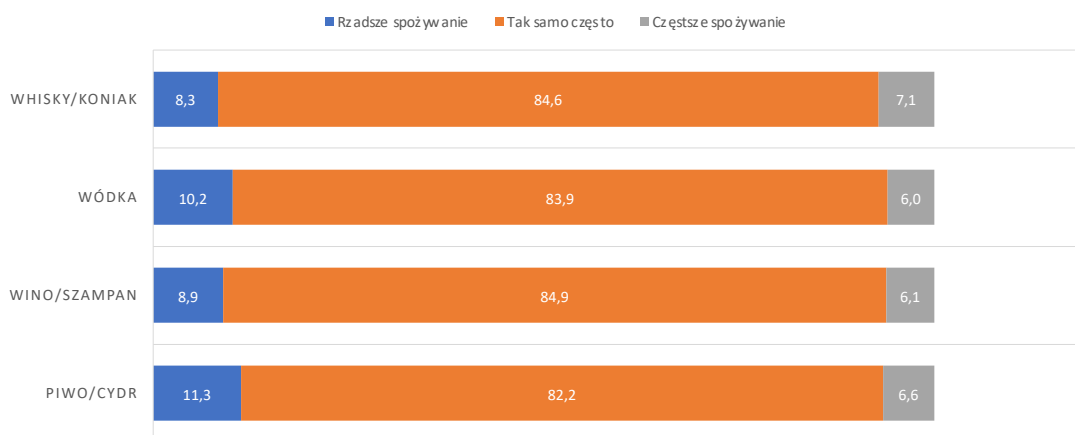
Spadek dochodów w czasie pandemii

- Co 5 osoba, której dochód spadł, rzadziej spożywa piwo/cydr oraz wino/szampana
- W grupie osób, których dochody spadły, również co 5 osoba częściej spożywa wódkę

31

Ten sam dochód

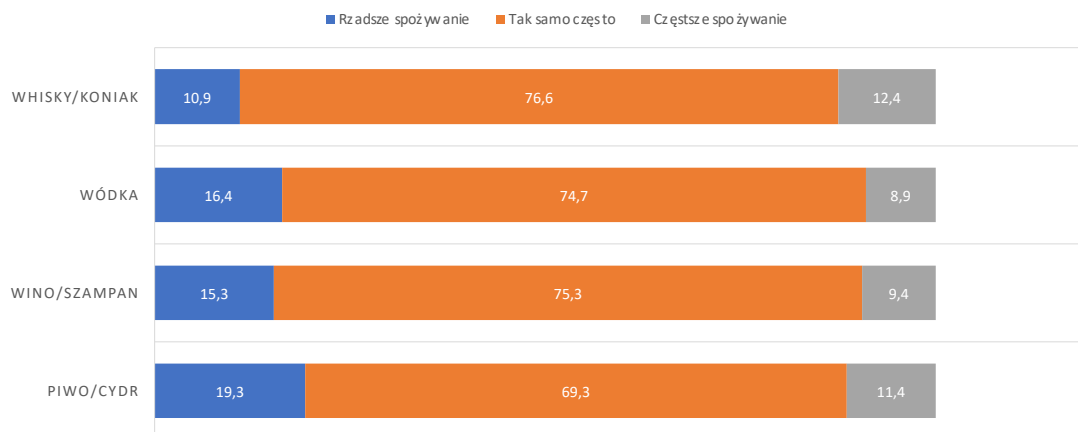

Osoby, których dochód się nie zmienił nie zmieniali częstości spożycia wybranych rodzajów alkoholu

32

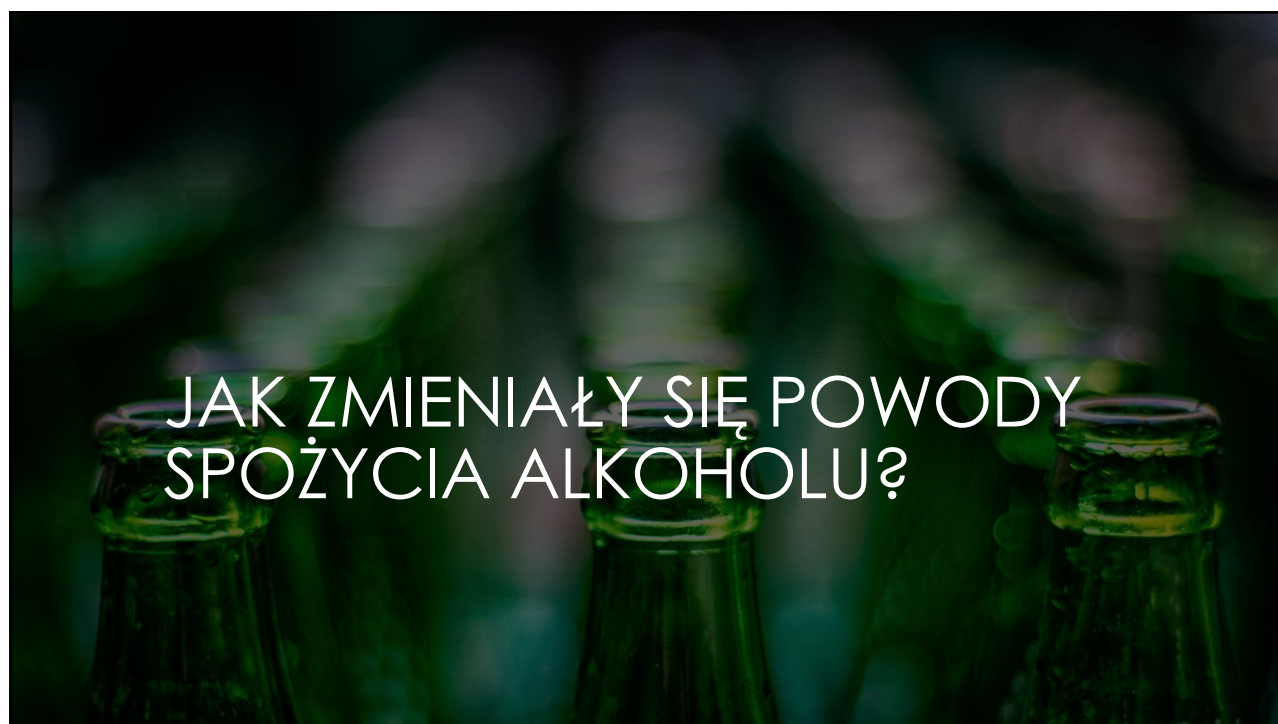

Wzrost dochodów

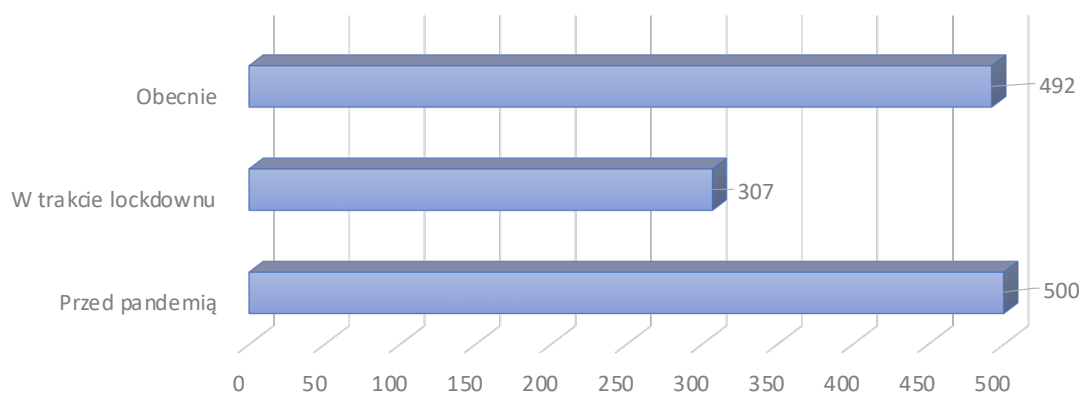
W grupie osób, których dochód wzrósł, co 5 osoba pije rzadziej piwo/cydr i co 6 – wódkę

33

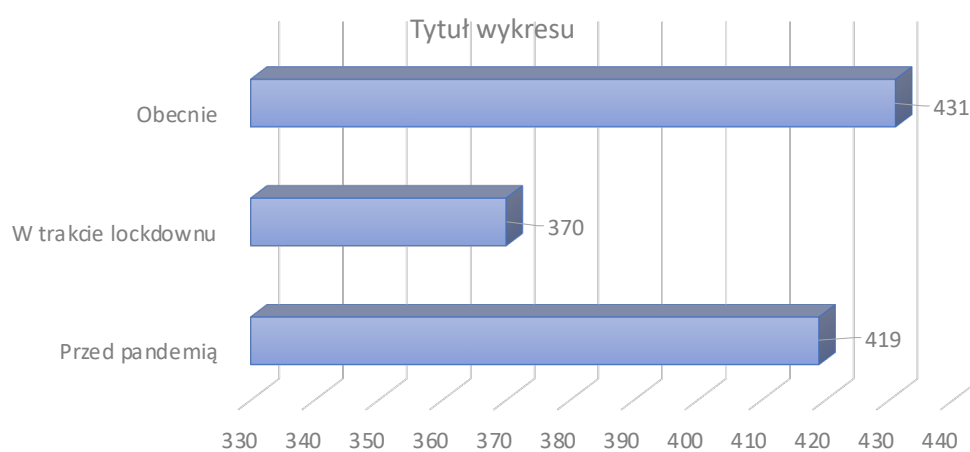
34

Picie dla towarzystwa jako powód był istotnie statystycznie rzadziej podawany w trakcie lockdownu

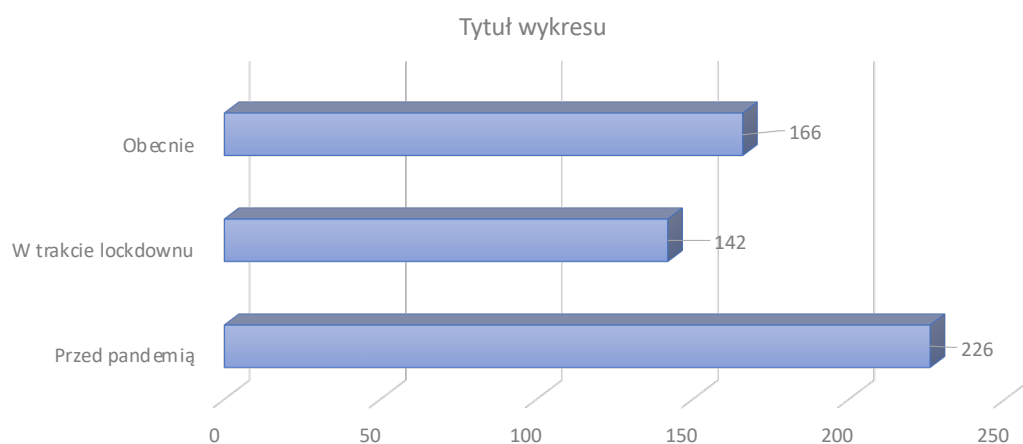
35

Picie dla relaksu jako powód był istotnie statystycznie rzadziej podawany w trakcie lockdownu

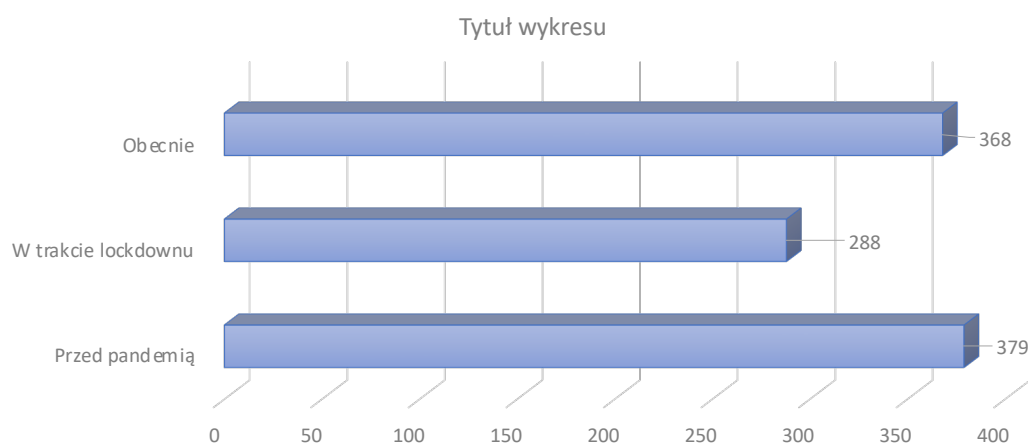
36

Picie dla dodania śmiałości jako powód był istotnie statystycznie rzadziej podawany w trakcie lockdownu
Trend ten się utrzymuje.

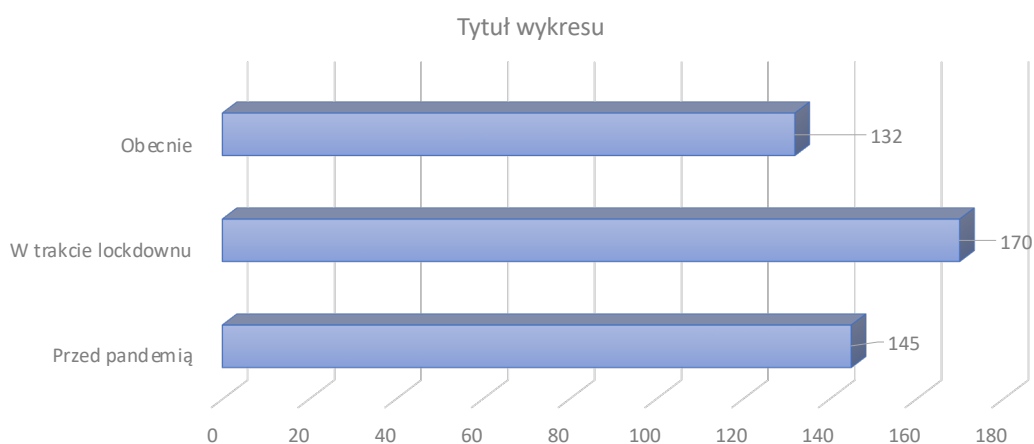
37

Alkohol dla jego walorów smakowych w trakcie lockdownu piło znacznie mniej osób niż przed pandemią i obecnie

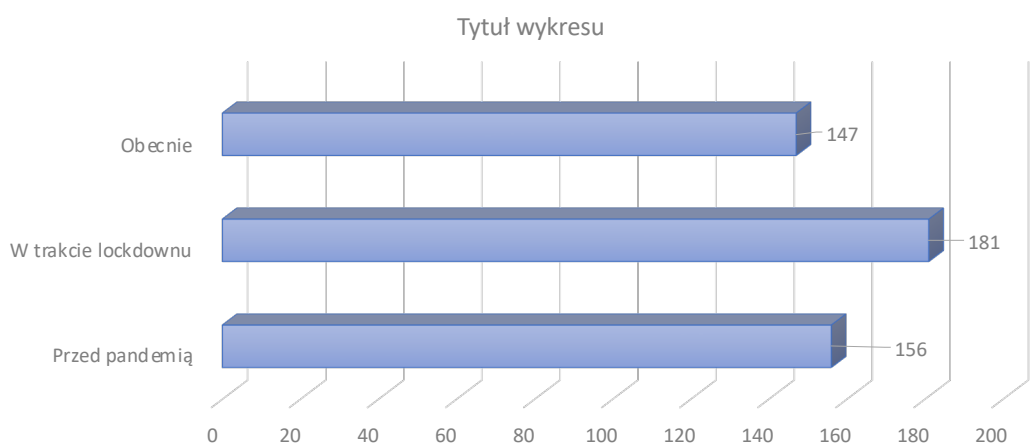
38

Ilość osób wskazująca spożywanie alkoholu jako pomoc w zaśnięciu wzrosła w pandemii nieznacznie (bez istotności statystycznej)

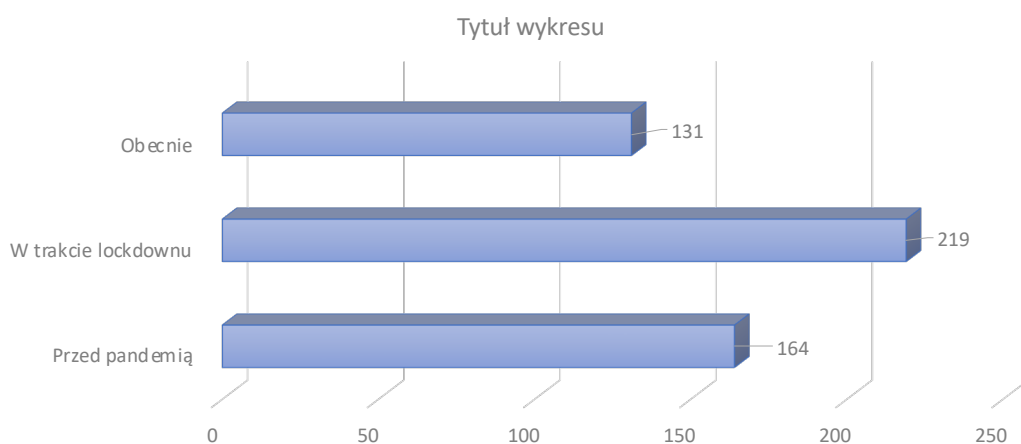
39

Ilość osób wskazująca spożywanie alkoholu jako pomoc w zaśnięciu wzrosła w pandemii nieznacznie (bez istotności statystycznej)

40

Alkohol z nudów w trakcie lockdownu piło znacznie więcej osób niż przed pandemią i obecnie

41

Wnioski

- Osoby badane deklarują rzadsze niż przed pandemią spożywanie piwa
- Spożycie wódki oraz wina spadło w czasie lockdownu, po czym wróciło do wcześniejszego poziomu
- Alkohol w trakcie lockdownu był rzadziej spożywany w większości analizowanych miejsc/okoliczności, wyjąwszy spożycie samemu (np. przed TV)
- Alkohol obecnie spożywamy rzadziej niż przed pandemią w barach/pubach, klubach i dyskotekach, na imprezach ze znajomymi i imprezach firmowych oraz prywatnych takie jak wesela czy imieniny

42

- Związek pomiędzy wiekiem i częstością spożywania alkoholu jest słaby i sugeruje, że wraz ze wzrostem wieku, spada częstość spożycia wszystkich rodzajów alkoholu
- Kobiety rzadziej niż mężczyźni spożywają piwo/cydr oraz napoje o wysokiej zawartości alkoholu (wódka, whisky/koniak)
- Częściej niż przed pandemią kobiety zaznaczają, że obecnie często i bardzo często spożywają wina/szampany oraz whisky/koniak

43

- Nieznacznie więcej niż przed pandemią mężczyźni zaznaczają, że obecnie często i bardzo często spożywają wina/szampany, wódkę oraz whisky/koniak
- W przypadku osób zaznaczających, że spożywają często i bardzo często piwo/cydr zaobserwowano obecnie spadek w porównaniu do okresu przed pandemią (zarówno kobiety, jak i mężczyźni)
- Zauważono nieznaczne zmiany w preferowanych miejscach spożywania alkoholu przez osoby spożywające go często i bardzo często

44

- Wyższe zarobki były związane z większym spożyciem każdego rodzaju alkoholu
- Osoby, których dochody wzrosły częściej niż wcześniej sięgały po whisky/koniak, zaś osoby, których dochody spadły – po wódkę
- Deklarowane powody spożywania alkoholu również zmieniły się w okresie lockdownu: rzadziej piliśmy dla towarzystwa, relaksu, śmiałości czy dla smaku. Częściej – z nudów